

– освіта розуміється як культурно розвиваюче середовище, що живить особистість майбутнього фахівця, додає її життю культурного сенсу;

– творчість і діалог виступають способами існування і саморозвитку майбутнього фахівця в культурно-освітньому просторі.

Сьогодні погляд на іноземців іде через обрій своєї власної культури і своєї системи цінностей. А цього не можна робити. Потрібно бачити загальне. І тоді ми не зазнаємо невдачі в міжнародних політичних і ділових контактах. Увага до культурних коренів і національних особливостей інших людей дозволить нам передбачати і пророкувати те, як вони будуть реагувати на пропозиції наших політиків, бізнесменів тощо. Крім того, ми зможемо деякою мірою пророкувати їхнє ставлення до нас. Практичне знання базових рис іншої культури (як і своєї власної) зведе до мінімуму неприємні сюрпризи (культурний шок), дасть студентам необхідне розуміння, що дозволить перебороти колишні труднощі спілкування з представниками іншої країни.

Отже, організація вивчення іноземної мови в тісному зв'язку з національною культурою народу досліджуваної мови, лінгвокраїнознавче «фарбування» навчальних матеріалів і навчання в цілому буде сприяти посиленню комунікативно-пізнавальної мотивації студентів, розширенню їхнього загальнокультурного світогляду, дозволить урізноманітнити прийоми і форми робіт, найбільш ефективно реалізувати загальнодидактичні вимоги поєднання навчання з вихованням. Використання методу діалогу культур у процесі професійної підготовки фахівців допоможе вирішенню складних завдань, пов'язаних з підготовкою майбутніх фахівців до зростаючих потреб міжнародної мобільності й тіснішої співпраці із зарубіжними партнерами не лише в галузі освіти, культури, науки, але також у торгівлі, промисловості та інших сферах людської діяльності. До того ж, діалог культур сприятиме взаємному розумінню й терпимості, повазі до особистості й культурних відмінностей, а також формуванню позитивного ставлення студентів до представників інших культурних груп та налаштованості на ненасильницьке вирішення спірних проблем.

Література:

1. Бахтін М. М. Естетика словесної творчості / М. М. Бахтін. – М. : МДУ, Науково-методичний збірник, вип. 3, 2006. – 196 с.
2. Борисенко А. О. Програма з англійської мови для професійного спілкування / А. О. Борисенко. – К. : Ленвіт, 2012. – 119 с.
3. Грушевицкая Т. Г. Основы межкультурной коммуникации. Учебник для вузов / Под ред. А. П. Садохина / Т. Г. Грушевицкая, В. Д. Попков, А. П. Садохин. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2012. – 352 с.
4. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2010. – 18 с.
5. Лапшин А. Г. Перспектива кросс-культурной грамотности / А. Г. Лапшин. – Владимир : Научно-методич. сб. вып. 2. – 2009. – 47 с.
6. Сисоев П. В. Концепция мовної полікультурної освіти (на прикладі дослідників США): дис. д-ра пед. наук / П. В. Сисоев. – М. : наук.-метод. зб. – Вип 3. – 2008. – С. 136–139.
7. Тер-Мінасова С. Г. Мова та міжкультурна комунікація. (Навчальний посібник) / С. Г. Тер-Мінасова. – М. : Слово/Slovo, 2009. – 624 с.
8. Філософський енциклопедичний словник / Нац. акад. наук України, інститут філософії ім. Г. Сковороди. – К. : Абрис, 2008. – 742 с.

УДК 81

Н. В. Резнікова,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КОЛОРИТУ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ У ЯПОНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

У статті вперше аналізується специфіка відтворення українських реалонімів на японську мову. Розглядаються питання можливості / неможливості збереження національного колориту реалій як їхньої головної характеристики засобами структурно і культурно віддаленої мови.

Ключові слова: мовно-культурні реалії, колорит, трансляційне перейменування, прагматична адекватність.

ВОССОЗДАНИЕ НАЦИОНАЛЬНОГО КОЛОРИТА УКРАИНСКИХ РЕАЛИЙ В ЯПОНСКИХ ПЕРЕВОДАХ

В статье впервые анализируется специфика воспроизведения украинских реалонимов на японский язык. Рассматриваются вопросы возможности / невозможности сохранения национального колорита реалий как их главной характеристики средствами структурно и культурно удаленного языка.

Ключевые слова: лингвокультурные реалии, колорит, трансляционное переименование, прагматическая адекватность.

RENDERING of UKRAINIAN REALIA NATIONAL COLOration IN JAPANESE TRANSLATIONS

The paper first analyzes the specifics of Ukrainian realia rendering in Japanese. The possibility / impossibility of preserving national coloration of realia as their main characteristics by means of structurally and culturally remote language has been considered.

Key words: language and cultural realia, coloration, translational renaming, pragmatic adequacy.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Детальне і різностороннє вивчення підкласів культурно маркованої лексики допомагає перекладачеві розшифрувати коди чужомовної культури і установки, які вони несуть, адже «людина, яка хоче вільно і невимушено комунікувати з носіями іншої мови, повинна оволодіти також їх культурою, що знайшла своє втілення в цій мові» [2, с. 257]. До таких кодів слід віднести розбіжність пре-інформаційних запасів носіїв мови оригіналу (МО) і мови перекладу (МП). Як відомо, «художній переклад розрахований на читачів, дуже різних за культурним параметром» [5, с. 63], до того ж, досвід пізнання оточуючої дійсності унікальний для кожної мовної спільноти. Отже, у процесі міжмовної комунікації має місце нерозуміння одержувачем усієї повноти асоціацій оригінального висловлювання, якими воно наповнюється в автохтонному середовищі. Воно викликано недостатністю у носіїв МП спектру знань, що створюють етнокультурний фон твору на МО, іншими словами, «різницею запасів екстралінгвістичних знань, які використовуються при сприйнятті і інтерпретації текстів» [9, с. 43]. Відомо, що у міжмовній комунікації завжди присутні

лексичні одиниці, « які не мають у мові перекладу лексичних відповідників ... з тієї причини, що позначуваний цією одиницею предмет (явище) відсутній у практичному досвіді етнічної спільноти носіїв мови перекладу» [7, с. 52]. Виходячи з цього, доцільно зосередити увагу на мовно-культурних реаліях – підкласові безеквівалентної культурно маркованої лексики, яка несе у собі інформацію про таку позамовну дійсність, що має бути відома адресатові для правильного розуміння висловлювання на МО. Така інформація супроводить перехід твору з однієї картини світу в іншу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику перекладу українських реалій на європейські мови досліджували: Р. Зорівчак, Б. Ажнюк, Ж. Тимошенко, М. Стріха, Ю. Чала (англійська); Т. Кияк, А. Науменко, О. Огуй, К. Невинна (німецька), О. Снежик, Л. Федорова (французька), Н. Корбозерова, А. Серебрянська (іспанська); на азійські мови: Н. Кірносова (китайська), Я. Кисільова (турецька). Дана розвідка є спробою розглянути сутність та можливі шляхи відтворення реалій на японську мову як компонентів національно-культурного контексту. Дотепер зазначена тема ще не була предметом спеціального розгляду.

Формулювання цілей статті. Маємо на меті встановити і описати функціонування мовно-культурних реалій Шевченкової поезії у перекладі на японську мову в аспекті відтворення їх прагматики та визначити особливості їх відтворення, зумовлені лінгвокультурними параметрами.

Виклад основного матеріалу. Відбір реалій проводився нами згідно з концепцією Р. Зорівчак, яка визначає реалію як «моно- і полілексемну одиницю, основне значення якої вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за нею комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [5, с. 58]. Зважаючи на хронологічну обмеженість поняття «чужа етнокультурна інформація» у теперішньому взаємопов'язаному і взаємозалежному світі, О. Чередниченко уточнює визначення реалії як «носія етнокультурної інформації, не властивої для об'єктивної дійсності мови-сприймача в даний історичний момент» [11, с. 189]. Наприклад, представник японської культури, перукарство якої не знає зачісок-оселедців, зрозуміє українське слово *оселедець* (*чуприна*) лише у тому випадку, якщо він знає, що цією мовою слово «оселедець» означає старовинну чоловічу зачіску козаків у вигляді довгого пасма волосся на голеній голові, за умови, що він знайомий з поняттям «козак». Т. Фесенко використовує термін «реалія» на позначення вербалізації особливостей національних картин світу [10, с. 3]. Залежно від того, яке завдання є головним для перекладача, він спіткається з одвічним питанням: зберегти колорит реалії з певними втратами для семантики, чи передати її референтне значення, при цьому втративши колорит?

Відтворення реалій є яскравим прикладом того, що двомовна комунікація потребує урахування відмінностей культур її учасників. В. Шаховський, розглядаючи конотативний компонент семантики, окремо виділяє так звані прагми – показники країнознавчої інформації, що відображають зв'язок з культурними, історичними, етнічними, соціологічними та іншими аспектами певної мови, які складають її національний колорит і формують її національні стереотипи [Шаховський, 1980: 27]. С. Влахов і С. Флорін найбільш типовою ознакою реалій визнають саме національний (іноді історичний) колорит, оскільки він зумовлює їх культурно-конотативне значення, і наголошують на його вирішальній ролі у процесі перекладу [4, с. 52]. У зв'язку з тим, що пре-інформаційні запаси носіїв МО і МП різні, перекладач реалії спіткає необхідність або підкреслення особливого її колориту, або проведення прагматичної адаптації до культури-сприймача для гарантування тотожності (схожості) специфічних естетичних реакцій читачів перекладу, які належать до різних лінгвоетнічних спільнот. Аналізуючи дану проблему з позицій прагматики, не можна не помітити, що фонові інформації найбільш активно чинить спротив відтворенню її на іншу мову через ідіоетнічні розбіжності мов, що ілюструється прикладами перекладів, які містять реалії:

<p>Не хотілось в снігу, в лісі, <u>Козацьку громаду</u> <u>З булавами, з бунчугами</u> Збирають на пораду (З твору «Думи мої, думи мої...», пер. С. Комацу, 1964 р.)</p>	<p>鎧矛をかざし旗印をかかげた コサックの大軍を 雪のなか森のなかで 会議に召集しようなどとは思わなかつた・・・</p>	<p>Tsuibo: o <u>kazashi hatajirushi o kakageta</u> <u>Kosakku no taigun o</u> Yuki no naka mori no naka de Kaigi ni sho:shu: shiyo: nado to wa omowanakatta</p>
<p>Не хотілось в снігу, в лісі, <u>Козацьку громаду</u> <u>З булавами, з бунчугами</u> Збирають на пораду (З твору «Думи мої, думи мої...», пер. Е. Фудзі, 1990 р.)</p>	<p>雪深い異郷の森で ヘトマンの旗じるしを かかげた コサックの仲間たちを 会議に召集する気にならなかつた</p>	<p>Yukibukai ikyo: no mori de <u>Hetoman no hatajirushi o kakageta</u> <u>Kosakku no nakama tachi o</u> Kaigi ni shyu:sho:suru ki ni naranakatta.</p>

Обидва перекладачі намагалися відтворити національно-історичну специфіку оригіналу, підбравши найближчі за значенням і смислом відповідники. С. Комацу шляхом комбінованої реномінації підбрав історичній реалії *козацька громада* логічно адекватний відповідник *コサックの大軍* – «козацька військова сила» (відомо, що, історична реалія *козак* вже стала інтернаціональною, тобто увійшла до лексики багатьох мов, але при цьому зберегла своє вихідне забарвлення). Шляхом образного калькування утворив слово *鎧矛tsuibo*: (буквально «загострене зброя для удару») як функціональний відповідник реалії-назви зброї *булава*.

Е. Фудзі також вдалася до комбінованої реномінації, змінивши лексему *大軍* на *仲間たち* – «товариство», а от *булава* не відтворена нею взагалі. Що стосується реалії *бунчук* (бунчук), то в обох перекладах спостерігаємо однаковий відповідник *旗印*, що означає «знак на прапорі, гасло». Якщо С. Комацу у 1964 р. міг бути спантелеченим, користуючись невдалим російськомовним підрядником, то недогляд Е. Фудзі, яка мала справу виключно з оригінальними творами викликає подив. Причём, окремо від тексту вона подає абсолютно вірний перекладацький коментар:

Громада – 共通の立場・利害・思想などによって結ばれた人びとの集団 – «Група осіб, поєднана спільними поглядами, інтересами, ідеями тощо» (переклад наш – Н. Р.). *Булава* – 先端が球形した棒状の武器 – ここでは16-17世紀ウクライナのヘトマン権力のシンボル。 – «Зброя у вигляді палиці, один кінець якої має форму кулі. Тут: символ влади українських гетьманів 16-17 століття» (переклад наш – Н. Р.). *Бунчук* – 先端に球と馬のたてがみの飾りのついた長い棒。 – «Довга палиця, прикрашена на кінці кулькою та волоссям з кінської гриви» (переклад наш – Н. Р.). Тут перекладачці також слід було вказати, що бунчук є ознака гетьманської влади.

У свою чергу найновіший українсько-японський словник, укладений І. Бондаренком і Т. Хіно, цього слова не містить.

Російсько-японський словник за редакцією С. Зарубіна пропонує варіант відповідника до слова *булава*: *ism. (гетъм.) 笏状 Shyakujo:*, що містить сему «ознака влади» і, на нашу думку, міг би задовільнити вимогам означеного перекладу.

Пречистій ставила, молила («І виріс я на чужині» у перекладі Е. Фудзії)	聖母マリアのために 燈明をあけて、 祈ったものだった	Seibo maria no tame ni to:myo: o agete, inotta mono datta
---	----------------------------------	--

Метонімічний епітет-біблїзм *Пречиста* – водночас реалія-троп, пов'язана з особливостями духовного життя християн, трактована у перекладі транспозицією на конотативному рівні як *聖母マリア* – «свята мати Марія», через відсутність такого поняття у власній духовній культурі японського народу, який належить до іншого віросповідання. За допомогою цього прийому розкривається конотативний потенціал ще й таких реалій: *кухоль* – 酒たる, *корчма* – 酒蔵, де відбивається ключова ознака первинних понять. Інформація може передаватися через компаративний фон цільової мови: узгодження попереднього значення з новим. Водночас, на нашу думку, ті національно-культурні образи, які стоять за цими реаліями, можуть визначатися лише настільки, наскільки дозволяє мовна компетенція адресата, котрий сам вибудовує значення відповідної лексеми.

Кохайтесь, чорнобриві, Та не з москалями («Катерина» у перекладі Т. Сібуя і М. Такаюкі)	恋をするなら 娘さんたちよ 兵隊さんとはしなさるな	Koi o suru nara musume san tachi yo Heitai san to wa shi nasaru na
--	---------------------------------	---

Через гіперонімічну трансформацію (де перекладач вказує лише той клас об'єктів, до якого реалія належить) історична реалія *москаль* перетворена на *兵隊さん* – «солдат», що десемантизує її не лише як експресему, але і як одиницю з домінуючим прагматичним значенням. Актуалізується другорядне її значення, яке, по-перше, не відповідає комунікативній інтенції автора, а, по-друге, не узгоджується ні з контекстом, ні з позамовною дійсністю у плані вираження сумнозвісної історичної реалії. Таким чином, прагматичний вплив цілком нейтралізується, і кінцева мета перекладу майже не досягається.

Та допоможуть москалеві Господарювати (З твору «Розрита могила» у пере- кладі Е. Фудзії)	ロシア人が わがもの顔にふるまい	Roshia jin ga Waga mono kao ni furumai
---	---------------------	---

Хоча перекладачка зрозуміла і адекватно відтворила конотативний зміст метафори *господарювати* – 顔にふるまい (у значенні «вчиняти по-своєму у чужій країні»), але через недостатнє проникнення у зміст твору переклад реалії *москаль* (у сумнозвісному значенні «ворожі сили з Московії»), а не просто прізвисько-етнонім нейтральним *ロシア人* («росіянин») знижує комунікативний ефект оригіналу, який саме й полягає в усвідомленні культурно-історичного фону через реалію *москаль*. Як наслідок, виникають труднощі з осмисленням диференційної ознаки позначеного елемента дійсності. Потрібний прагматичний вплив на читача за таких обставин цілком нейтралізується.

Ми погоджуємося з Н. Багринцевою в тому, що «перекладачеві необхідно забезпечити у перекладеному тексті (ПТ) наявність певних культурних маркерів ... але лише тих, які реципієнт ПТ може відчутти як характерні для чужорідного середовища» [Багринцева, 2007: 44]. Таким чином, перекладач, виходячи з того, що ступінь збереження у ПТ проявів оригінальної культури визначається ступенем співпадання у різномовних комунікантів пре-інформаційних запасів (фонових знань), визначає пріоритетність тих чи інших рис оригіналу. Подібне збереження іноді є практично неможливим в силу особливостей двох мовних картин, що контактують у процесі перекладу. Приміром, для відтворення побутових реалій *жупан* – 上等の衣服, *плахотка-червчаточка* – 手織木綿の 格子じま, *коровай* – 丸パン перекладачі вимушені провести адаптацію шляхом дескриптивної перифрази, оскільки виникає потреба компенсувати денотативну інформацію. Як зазначають О. Снежик та Л. Федорова, «значення, яке не має в певній мові глобального вираження, можна виразити описово шляхом сполучення інших значень» [Снежик, 466-467]. Звичайно, опис дозволяє семантизувати чужі для представників японської культури явища і предмети дійсності, проте конотативна сема «локальність» тут втрачається, і реалія існує лише в денотативному плані.

Іншими прикладами, які ілюструють дії перекладача, зумовлені співпаданням-неспівпаданням пре-інформаційних запасів різномовних комунікантів, є кальки. Відтворенням у такий спосіб реалій-фольклоризмів *вовкулак* – 狼男, *кум* – 教父, *медяник* – 糖蜜菓子, *старости* – 媒酌人たち справляє іноді враження *інакшості* в МП, тому що образ є хоч і зрозумілим, але незвичним. Здійснюється покомпонентний денотативний трансфер на ґрунт іншої культури, а з ним передаються і додаткові смислові відтінки, що є результатом національно-специфічного бачення світу. Перекладач дає нагоду своєму читачеві збагатити власний світогляд особливостями українського мислення, культури та традицій.

Досягнення міжкультурної перекладності може здійснюватися шляхом заміни реалій МО близькими за функцією реаліями МП за допомогою прийому уподібнення (освоєння, натуралізації), як-от: *десятина* – 一町の畑, *кабиця* – いろり, *кандійка* – 椀, *коновка* – 桶, *лан* – 畑, *панна* – お嬢さん, *поставець* – 酒, *таляр* – さつ. Спостерігаємо прагматично орієнтовані заміни з урахуванням фону культури-сприймача у взаємодії зі смисловим наповненням тексту. Недолік зазначеного прийому полягає в тому, що така заміна назв реалій місцевими «аналогами» призводить до появи у читача звичних асоціацій, що, у свою чергу, спричиняє послаблення національно-специфічного характеру цих назв. Проте, у деяких випадках загальний колорит твору підказує їхню родову приналежність, і, отже, можемо припустити, що належний прагматичний ефект реалізується.

У зв'язку з неодноковим досвідом, як зазначає Т. Казакова, «ті чи інші ознаки первинного поняття можуть посилюватися або послаблюватися, що змінює структуру початкового образу» [Казакова, 1981: 17]. Так, аналізуючи ситуативні відповідники, наприклад: *багрянця* – 棺布, *дзиглик* – ひじ掛け椅子, *жид* – レイバ, *льох* – 床板, *могорич* – 饗応, *ман* – 田舎者, помічаємо, що поряд з досягненням реалістичності у перекладі нівелюється культурний зміст понять-реалій. Предметно-логічний аспект світосприйняття домінує над аспектом самобутності. Справа ускладнюється ще й тим, що подібні явища культури є потенційно найскладнішими для розуміння представниками японської культури.

Доцільність прийому транскрипції для відтворення іншочужого колориту вбачається у збереженні екзотичності оригіналу в тексті перекладу. Звичайно, незнання семантики певної реалії робить читання менш змістовним, перекладач ніби переосіює свого читача. Але за наявності коментаря або примітки відбувається «освоєння» лексеми, її асиміляція

до тезауруса МП. У цьому випадку має місце певна зміна у концептосфері мови-рецептора (з'являється «чуже» слово). Транскрибовані реалії *писанка* – *パイサンカ*, *Маковій* – *マッコウエイ*, *Гупалівщина* – *グバリ ヴシチナ* вирізняються новизною матеріальної форми і «працюють» на відтворення національного забарвлення оригіналу, заглиблюють читача у невідому позамовну дійсність.

Комбінована реномінація застосовується для позначення в перекладі значущих елементів культурно-історичного контексту, наприклад: *гопак* – *ゴパック踊り*, *запичок* – *ペチカのそば*, *кобза* – *八弦琴 (コブザ)*, *чумак* – *行商農民 (チュウマー)*. «Автор оригіналу має віднайти засоби, які дадуть можливість максимально повніше та конкретніше розкрити значення цього слова, що позначає чуже для читача поняття», – вважають С. Влахов та С. Флорин [Влахов, 2006: 95]. Як бачимо, в такий спосіб значення реалії підказується у контексті досить стисло, і це одна з його переваг. М. Вайсбурд підкреслює, що такі пояснення «органічно вплітаються в тканину тексту, чим і забезпечується розуміння реалій без об'ємних коментарів чи зносок» [3, с. 100]. Внаслідок компенсації прагматичного «заряду» підтримується рівновага між дійсністю, що замальовується, та сприйняттям її рідним автором читачем. Ймовірно, це один з найкращих способів адаптації українських реалій до норм японського тексту.

Контекстуальне розтлумачення реалії може здійснюватися за рахунок введення до тексту лексичних одиниць, що дозволяють встановити референтну співвіднесеність реалії, ідентифікувати її предметний план. Припускаючи, що не всі японські читачі знайомі з українською історією, перекладач визнає потрібним роз'яснити реалію *Січ*. З додаванням інформації когнітивного характеру у перекладі вона представлена як *コサックの本營 (セーチ)* – «центральне військово-політичне управління», чим і забезпечується сприймання культурно-історичної інформації читачами перекладу. Асоціативні зв'язки створюють можливість для виникнення підтексту: *Січ* – форпост, організація українського козацтва. Такий підхід допомагає зберегти не лише сутність, а й комунікативну релевантність реалії.

Висновки. Як бачимо, під час перекладу саме у реаліях найчіткіше проявляється зовнішня культурна дистанція, яка полягає у тому, що носії МО і МП володіють різними соціокультурними фоновими знаннями. Як показало наше дослідження трансляційного перейменування реалій, застосування певних прийомів уможливило створення комунікативно ефективного перекладу. Вибір перекладацького прийому майже завжди залежить від макро- та мікротексту, в якому реалія функціонує, а в деяких випадках і від понятійного змісту реалії. Цим вирішується питання про те, якою мірою перекладач у ході прагматичної адаптації реалій повинен зберігати у висловлюванні на МП прояви чужої культури.

Загалом нами розглянуто 170 перекладених реалій, але оскільки деякі з них відтворені кількома різними способами, то усього налічено 376 випадків, що й зумовило їхню загальну кількість. Отримані у ході дослідження статистичні дані демонструють таке кількісне співвідношення прийомів відтворення (трансляційного перейменування) реалій: гіперонімізація – 20,5 %, дескриптивна перифраза – 17,3 %, калькування – 15,4 %, уподібнення – 12,2 %, ситуативний відповідник – 9,8 %, транспозиція на конотативному рівні – 9,6 %, транскрипція – 8,2 %, комбінована реномінація – 5,1 %, контекстуальне розтлумачення реалії – 1,9 %. Виявлені також випадки помилкового відтворення (14) та опущення (52) реалій. Причиною таких рішень може бути, з одного боку, невисока функціональна значущість реалії в контексті, а з іншого – незнання чи неспроможність осмислення перекладачем значення реалії. Проте, в цілому не можна заперечувати дбайливого ставлення більшості перекладачів до збереження українського національного колориту. Через комплексний аналіз тексту перекладу як продукту діяльності перекладача можна виявити саме його власний творчий підхід, а разом з тим, і ступінь розуміння культурної інформації, що її містить оригінал. Водночас важливо враховувати, що перекладач все ж залишається вторинною культурною особистістю, тобто представником іншого соціокультурного суспільства.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку вбачаємо в дослідженні концептуально-семантичних розбіжностей елементів лінгвопоетики у перекладі в аспекті відтворення культурологічної домінанти. Продовження роботи може дати об'єктивні результати для контрастивної лінгвістики та прагматики перекладу.

Література:

1. Багринцева Н. В. Передача культурно-специфических ситуаций как переводческая проблема // Наука о переводе сегодня. Материалы международной конференции / Под общ. ред. Н.К. Гарбовского. – М.: Изд-во Моск. ун-та, Высш. шк. перевода МГУ. – 2007. – С. 38–45.
2. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики: Пособие / Ф. С. Бацевич. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. (Альма-матер).
3. Вайсбурд М. Л. Реалии как элемент страноведения / М. Л. Вайсбурд // Русский язык за рубежом. – 1972. – № 3. – С. 98–100.
4. Влахов С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – Изд. 3-е, испр. и доп. – М.: «Р. Валент», 2006. – 448 с.
5. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. – Львів: Вид-во при Львівському університеті, 1989. – 216 с.
6. Казакова Т. А. Курс перевода: эквивалентность и способы ее достижения / Т. А. Казакова. – М.: Международные отношения, 1981. – 247 с.
7. Латышев Л. К. Перевод: Теория, практика и методика преподавания: Учеб. пособ. для перевод. фак. высш. учеб. заведений / Л. К. Латышев. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 192 с.
8. Снежик О. П. Прийоми приблизного перекладу українських реалій у французькому художньому тексті / О. П. Снежик, Л. О. Федорова // Studia linguistica: збірник наукових праць / КНУ ім. Тараса Шевченка. – Київ: Київський університет, 2011. – Вип. 5. – Ч. 1. – С. 465–470.
9. Тимко Н. В. Культурный компонент лингвоэтнического барьера // Ученые записки РОСИ. Серия: Лингвистика. Межкультурная коммуникация. Перевод. Вып. 2. – Курск: Изд-во РОСИ, 1999. – С. 37–48.
10. Фесенко Т. А. Специфика национального культурного пространства в зеркале перевода. – Тамбов: Изд-во ТГУ, 2002. – 227 с.
11. Чередниченко О. І. Про мову і переклад / О. І. Чередниченко. – К.: Либідь, 2007. – 248 с.
12. Шаховский В. И. Эмотивный компонент значения и методы его описания. – Волгоград: Изд-во ВГПИ им. А. С. Серафимовича, 1983. – 96 с.

Джерела ілюстративного матеріалу:

13. Шевченко Т. Г. Кобзар. – К.: Дніпро, 1984. – 606 с.
14. シェフチエンコ詩集. わたしが死んだら. 渋谷定輔編者。(渋谷定輔、村井隆之、田沢八郎、小松勝助、樹下節訳者。 – 東京: 国文社版、1964.
15. シェフチエンコ詩集. 渋谷定輔、村井隆之編訳。 – 東京: れんが書房新社, 1988. 16. 藤井悦子。シェフチエンコの詩選。 – 東京: 東京大学、1990.